

مقاله علمی

(بوطیقای معماری، سال اول، ویژه‌نامه شماره سوم)

تبیین مدل برنامه‌نویسی الگوریتمی گرامرهای شکل و فرمیابی معماری بیوفیلی با تاکید بر ساختار فراکتال

زمان دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۶/۳

زمان پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۱۰/۲۱

پارمیس ناصری - دانشجوی دکتری معماری، دانشکده هنر و معماری، واحد اهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آذربایجان شرقی، ایران.

عدنان دباغی^۱ - کارشناسی ارشد ناپیوسته مهندسی نرم افزار، دانشکده کامپیوتر، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

دکتر محمد شبانی - دکتری تخصصی معماری، گروه هنر و معماری، استادیار دانشگاه پیام نور بیرجند، خراسان جنوبی، ایران.

چکیده

هندسه فرکتال «مندلبرات» توانایی توصیف جریانی از جزئیات مشاهده شده در فرم‌های طبیعی را دارد. یکی از خصوصیات اصلی که هندسه فرکتال در مورد طبیعت به ما می‌گوید، مسطح نبودن طبیعت است. از سوی دیگر، در مباحث معماری اخیر، مفاهیم زیست‌شناسی جانورسان و «زیست‌ریخت» (بیومورفیک) اغلب با معماری متشکل از اشکال نامنظم و منحنی‌الخط شناسایی می‌شوند. گرامرهای شکل بیومورفیک می‌توانند همراه با طرح‌های زبانی الگوریتمی باشند و بنابراین جملات حائز اهمیتی را توضیح و نشان دهند که ممکن است زبان‌های طراحی معماری فرم‌های طبیعی را تولید کنند. موضوع اصلی این مقاله بررسی مدل برنامه‌نویسی الگوریتمی گرامرهای شکل و فرمیابی معماری بیوفیلی با تاکید بر ساختار فراکتال است که روش تحقیق توصیفی تحلیلی است که از ابزار داده مطالعات اسنادی و روش ترسیم CAD و الگوریتم نویسی Visual Basic 2 بهره برده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که هر چند، همان طور که گرامرهای شکل، بر اساس مجموعه تعریف شده‌ای از قوانین هستند، آن‌ها به طور گسترده‌ای برای تولید طرح‌های معماری بیومورفیک، نمودارها و نماهای کلی حجم مورفولوژیک استفاده شده‌اند و یک نوع جالبی از گرامرهای شکل، سیستم‌های تولیدی فراکتال است؛ چنانچه بر اساس یک طرح که توسط ریاضی‌دان آلمانی به نام وون کوخ تدوین شد، یک پروسه فراکتال متشکل از یک شکل اولیه (پایه) و یک یا چند مولد می‌باشد.

واژگان کلیدی: الگوریتم، گرامر شکل‌یابی، معماری بیومورفیک، ساختار فراکتال.

نشریه علمی بوطیقای
معماری، سال اول، شماره
سوم

(ویژه‌نامه اول)

^۱ مسئول مکاتبات، شماره تماس: ۰۹۱۲۹۳۸۷۰۰۶، رایانامه: ada2374@gmail.com

۱- مقدمه و بیان مساله

ایده‌ها پیرامون طبیعت اغلب اوقات در تئوری و گفتمان «معماری بیومورفیک» یکپارچه می‌شوند. به‌عنوان مثال، ایده‌های کلیت و واحد معین که گاهی مواقع معرف موجودات زنده است، به‌صورت برجسته در هنر و در معماری، از زمان ارسطو و افلاطون روی داده است (استدمان، ۱۹۷۹؛ وان اک، ۱۹۹۴؛ اورسینی، ۱۹۷۲؛ گرابو، ۱۹۹۵، ص ۶). هندسه فرکتال بیوفیلیک مطالعه اشکال ریاضی است که نمایانگر جزئی از اجزاء خودمتشابه بی‌انتها و پیچ در پیچ است که این خصوصیات را می‌توان با دقت مشاهده نمود. هندسه فرکتال «مندلبرات»^۱ توانایی توصیف جریانی از جزئیات مشاهده شده در فرم‌های طبیعی را دارد. یکی از خصوصیات اصلی که هندسه فراکتال در مورد طبیعت به ما می‌گوید، مسطح نبودن طبیعت است. طبیعت تعداد نامتناهی از مقیاس‌های طولی را به نمایش می‌گذارد. جریانی بی‌انتها از فرم‌های جذاب که به صورت دسته‌بندی شده قرار می‌گیرد و به ندرت دارای یک تعادل کامل است (بوویل، ۱۳۸۶). یک نقل قول از ریاضی‌دان مندلبورت این است که کوه‌ها مخروطی نیستند، خطوط ساحلی دایره نیستند و رعدوبرق در خط مستقیم حرکت نمی‌کند (Mandelbrot, 1996). همچنین در مباحث معماری اخیر، مفاهیم زیست‌شناسی جانورسان و «زیست‌ریخت» (بیومورفیک) اغلب با معماری متشکل از اشکال نامنظم و منحنی‌الخط شناسایی می‌شوند. شباهت‌های نسبی زیستی نیز راه خود را برای معماری سبز پیدا کرده‌اند، زیرا همانند موجودات زنده و ارگانیسم‌ها، این ساختمان‌ها و بناها در مصرف انرژی خود، اقتصادی و خودکفا هستند. در این مقاله به بررسی ارائه مدل مفهومی برنامه‌نویسی الگوریتمی گرامرهای شکل و فرمیابی معماری بیوفیلی با تاکید بر ساختار فراکتالی پرداخته می‌شود.

۲- روش‌شناسی و پیشینه تحقیق

هدف اصلی این پژوهش ارائه مدل مفهومی برنامه‌نویسی الگوریتمی گرامرهای شکل و فرمیابی معماری بیوفیلیک با تاکید بر ساختار فراکتالی است. ماهیت تحقیق حاضر کاربردی و روش آن «توصیفی-تحلیلی» و برخوردار از نرم‌افزارهای ترسیمی است. ابتدا چارچوب نظری تحقیق از مدارک، مستندات و سوابق علمی که در ارتباط با موضوع پژوهش استخراج شده و پس از بررسی این مباحث، نتیجه کلی مرتبط و فرایند پژوهش و اصول طراحی از آن استنتاج شده است.

۳- ادبیات تحقیق

۳-۱ معماری بیومورفیک و فراکتال

تا آن‌جایی که به نظریه زیست‌شناسی به مقوله فرم با محیط مربوط می‌شود، می‌توان گفت که وابستگی مقوله داروینیسیم با معماری رو به‌نقصان و کاهش نهاده است. تحولات و بهبودی که در تجهیزات

¹ Benoit Mandelbrot

تهویه هوا به وقوع پیوسته است، باعث شده است که فرم‌های معمارانه ارتباط خود را با شرایط اقلیمی تعدیل نمایند. دیوارهای شیشه‌ای به همان میزانی که در کانادا مورد استفاده قرار گرفته است، در مناطق گرم‌تر نیز استفاده شده است؛ درحالی‌که سیستم سنتی ژاپنی ساختمانی قاب، بیشتر در خارج از ژاپن بکار گرفته شده است تا در داخل ژاپن. می‌توان گفت تنها در مناطقی که بهره‌وری از «مصالح بومی» از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است، دیده می‌شود که ویژگی‌های محیط در فرم‌ها موثر افتاده‌اند (کالینز، ۱۳۷۵، صص ۱۸۷-۱۸۸). خردگرایان فرانسوی در واقع بیشتر جذب این ایده تبعیت فرم از ساختار شدند (که بدون لحاظ کردن هرگونه قیاس کاملاً معقول می‌نمود)؛ بدین ترتیب تردیدی باقی نخواهد ماند که این سولیوان بود که برای اولین بار شالوده اعتقادنامه معمارانه را بر قیاس‌های زیست‌شناسانه، استوار نمود (کالینز، ۱۳۷۵، ص ۱۸۹). فراکتال‌ها دارای فرم و ساختار اولیه هستند که در راستای همسازی سلولی آنها شکل می‌گیرد، یعنی فرم اولیه شهر را می‌توان از فرم نخستین هسته شهر پیش‌بینی کرد که تا حدودی مورد توافق اندیشمندان شهرسازی قرار می‌گیرد. «ادوارد لارنز» استاد علوم هواشناسی در دانشگاه ام‌آی. تی در آمریکا، «نظریه آشفستگی» را در ده هفتاد میلادی مطرح کرد. وی در سال ۱۹۷۲ مقاله‌ای با عنوان «آیا حرکت بال پروانه در برزیل باعث به وجود آمدن گردبادهای عظیم در تگزاس می‌شود؟» را منتشر نمود. این مقاله به نام «اثر پروانه» شهرت یافت. بر اساس این نظریه، اتفاقات کوچک موجب رخ دادن اتفاقات بزرگ می‌شود. به نظر لارنز، به دلیل وجود آشفستگی، تغییرات آب و هوایی را نمی‌توان پیش‌بینی کرد و همیشه این پیش‌بینی‌ها تقریبی است. کاربست مفاهیمی همچون روابط غیر خطی پیچیدگی و فرایندهای تکرار و تداوم، در معماری پست مدرن از کارکردهای هندسه فراکتالی در معماری بشمار می‌روند که در آثار معماران دیکانسترآکشن مانند زاها حدید و فرانک گری مشهود است. طراحی موزه بیلباتوی فرانک گری نمونه آشکار بهره‌گیری از سیالیت فضایی و تکرار و تداوم فرم‌های سیال با پیچیدگی و روابط آشفستگی ویژه‌ای است یا طراحی زاها حدید برای اپرای «کاردیف بای» با استفاده از «هندسه فرکتالی» برای بکارگیری حس «تداوم» در سطوح حامل تغییر را می‌توان نمونه آشکار کاربست هندسه فراکتالی شمرد. برخی بناهای سنتی مانند اپرای پاریس «شارل گارنیه» (۱۸۲۵-۱۸۹۸) دارای مقیاس‌های فراکتالی ویژه‌ای هستند (سردار و أبرامس، ۱۳۷۹) که دارای جزئیاتی هماهنگ با بنا هستند که با نزدیک شدن جزئیات بیشتری جلوه می‌کند. فراکتال‌ها دارای دو ویژگی و مشخصه وابسته به هم هستند:

۱. «آن‌ها دارای لبه‌ها و وجوه منفذدار تاب‌خورده و غیرمستقیم هستند»؛

«از چند ساختار متصل به هم، با مقیاس‌های مختلف و متفاوت شکل گرفته‌اند» در ساختار شهرهای تاریخی، مقیاس‌های متعددی وجود دارد. کلونادها، رواق‌ها، ردیف‌های ساختمان‌ها و مسیرهای متقاطع مربوط به یک سطح نفوذپذیرند که امکان تبادل را ممکن می‌سازد. این می‌تواند یک فراکتال

باشد. نکته مهمی که در ابعاد فراکتال مطرح است، مقیاس فراکتال‌هاست. معماری و شهرسازی در مقیاس بشری فراکتال‌ها را بکار می‌گیرند؛ به عنوان نمونه در یک کلوناد زمانی که فاصله ستون‌ها بین ۱ تا ۳ متر باشد، مفید است و بیشتر از آن خارج از احساس انسانی است (سالینگاروس، ۱۳۸۲ ص ۲۷-۲۸). در عین حال می‌توان گفت که فراکتال‌ها شکل‌هایی هستند که برعکس شکل‌های هندسه اقلیدسی به هیچ وجه به معنی متعارف، منظم نیستند، این شکل‌ها اولاً سراسر نامنظم‌اند؛ ثانیاً میزان بی‌نظمی آن‌ها در همه مقیاس‌ها یکسان است یعنی به نوعی دیگر منظم‌اند (خاک‌زند و احمدی، ۱۳۸۶، ص ۳۹).

۲-۳ الگوریتم و معماری بیومورفیک

وقتی «کارل بُوویل» کتاب تحقیقی پرنفوذ خود را به نام «هندسه فراکتال در معماری و طراحی» منتشر کرد، مرحله جدیدی در رابطه عجیب و متناقض بین معماری و نظریه آشوب پا به عرصه وجود گذاشت. بوویل بیش از هر نویسنده دیگری در معماری، خود را در ریاضیات آشوب (پیچیدگی) غرق کرد. او این طور استدلال می‌کند که هندسه فراکتال وسیله خوبی برای معماری است؛ اما به شرطی که عاقلانه استفاده شود (رضاسلطانی، ۱۳۷۹، ص ۵۸). هر فرمی که به خود شبیه باشد، می‌تواند فراکتال باشد. اگر یک نقش یا طرح همزمان با رشد خود افزایش مقیاس یا ساختار در طول زمان یا فضا داشته باشد و تکرار و تکثیر گردد، می‌توان گفت این ساختار دارای نوعی سلسله‌مراتب است. بدین ترتیب سازماندهی فراکتالی نوعی سازماندهی سلسله‌مراتبی است (بتی، ۱۳۸۴، ص ۷۵). الگوریتم‌ها به عنوان عملیات ریاضی جهانی و انتزاعی، فهمیده شده‌اند که می‌توانند تقریباً برای هر نوع یا هر کیفیت از المان‌ها، بکار بروند. برای نمونه، یک الگوریتم، در هندسه محاسباتی درباره شخصی نیست که آن را ابداع کرده، بلکه درباره کارایی، سرعت، و کلیت آن است. متعاقباً، استفاده از الگوریتم‌ها برای بررسی مسائل رسمی، توسط بعضی، از روی بدگمانی نگریسته شده. (از نظر بعضی، به عنوان تلاشی برای چشم‌پوشی از شناسایی و هویت و خلاقیت انسانی و معتبر بودن است). در هر حالت، الگوریتم‌ها، منفک‌هایی (محفوظ‌هایی) از فرایندها یا سیستم‌هایی از فرایندها هستند که به پرش در داخل جهان ناشناخته، اجازه می‌دهند (Adesina, A. 2007). (خواه طبیعی یا ساختگی و مصنوعی). آنها محصول نهائی نیستند، بلکه یک وسیله برای اکتشاف هستند. آنچه که این فرایندها را از حل‌کننده مسائل عادی، متمایز می‌سازد، این است که رفتارشان اغلب غیر قابل پیش‌بینی است. و بارها آنها طرح‌هایی از اندیشه و تفکر و نتایجی را تولید کردند که خالق‌هایشان را نیز سرگرم می‌سازد. محاسبه، واژه‌ای است که با کامپیوتری کردن، متفاوت است اما اغلب این دو با هم اشتباه گرفته شده‌اند. در حالی که محاسبه، یک روش محاسبه کردن، تعیین چیزی توسط روش‌های منطقی یا ریاضی است، کامپیوتری کردن عمل وارد کردن، پردازش یا ذخیره اطلاعات در

یک کامپیوتر یا یک سیستم کامپیوتری است. کامپیوتری کردن درباره: به طور خودکار درآوردن، مکانیزه کردن، دیجیتالی کردن است (Batty M., Longley P. 1994).

۳-۳ مورفولوژی معماری و الگوریتم

سیستم‌های آشوب‌گونه که سیستم‌های زنده و پویا هستند، از لحاظ ادراکی بهترین موضوع تطابق و پذیرش مغز هستند و هندسه اقلیدسی خطی و مصنوع یا پرپیوندیک همخوانی و تناسبی اندکی با مغز انسان دارد. «خصوصیات اصلی هندسه طبیعت» عبارتند از: ۱. معین و قابل شناسایی درعین غیرقابل پیش‌بینی بودن، ۲. تازگی، ۳. توان سازگاری بالا با محیط، ۴. امکان نوآوری و پویایی، ۵. انعطاف-پذیری، ۶. بهینه‌سازی، ۷. خودتولیدی، ۸. خودسازماندهی، ۹. ظرفیت اطلاعات بالا، ۱۰. قدرت اضمحلال اطلاعات، ۱۱. توانایی تغذیه از تعاملات و اختلالات محیطی جهت تولید اطلاعات، ۱۲. حساسیت زیاد به شرایط اولیه و قدرت خود تنظیم‌کنندگی و دادن پاسخ بهینه، ۱۳. توانایی خلق مداوم اطلاعات از داده‌های بسیار محدود و ناچیز و گنجیدن نامحدود در محدود. اصول و قواعد ترکیبی، ویژگی‌های هندسی و ویژگی‌های مورفولوژیکی (ریخت‌شناسی)، از ظاهر و سیمای شکلی یک شیء، استخراج شده‌اند. در مقابل، آنالیز ساختاری با استخراج از انگیزش‌ها (محرک‌ها) و ویژگی‌هایی که در داخل شکل، تلویحی و ناآشکار هستند، سر و کار دارد و این که ممکن است برای تمایز تفاوت بین آنچه که هست و آنچه که باید باشد، استفاده بشود. یک راهکار، برای شکل بر اساس طرح، دستور زبان (گرامر) شکل است. آن‌ها برای انجام محاسبات فضایی به صورت بصری، توسعه داده شده بودند و برای تولید طرح‌های بر اساس قوانین تولید، استفاده شده‌اند. یک شکل گرامر، متشکل از قوانین و یک شکل اولیه می‌باشد (Painter, Joe. 2006). در گرامرهای استاندارد، هر قانون، صریحاً و بوضوح، توسط یک جفت از اشکال مجزا شده توسط یک پیکان، تعریف شده است.

۴-۳ گرامرهای شکل و فرمیابی معماری

بسیاری از طراحان با توجه به تجلیات طبیعت، کارآیی، تنوع و تغییر را به عنوان ذات سیستم‌های طبیعی مورد مطالعه قرار داده‌اند. آن‌ها هندسه‌ای را که از فرآیندهای فیزیکی و زیست‌شناسی بوجود آمده است، بررسی کرده‌اند تا بهتر بتوانند نظم گیتی و نقش انسان را در این نظم بشناسند. آنان متوجه شده‌اند که طبیعت با حداقل اجزاء می‌تواند حداکثر تنوع را بوجود آورد. تجلیات طبیعی زنده و غیر زنده ضمن این که با حداقل اجزاء حداکثر کارآیی را به وجود می‌آوردند، نقش حفاظت از منابع را نیز به عهده دارند. این تجلیات ویژگی‌های درونی سیستم سازمانی را با تأثیرات خارجی می‌پیوندند و ضمناً حداکثر کارآیی را موجب می‌شوند. مثلاً در دانه‌های برف بیان هندسی وجود دارد که از حداقل انرژی استفاده می‌کند، حداکثر کارآیی را دارد و به دلیل تفاوت‌های شرایط محیطی از جمله درجه حرارت، رطوبت، جریان هوا و فشار جو در هنگام شکل گرفتن دانه برف، فرم‌های متنوعی

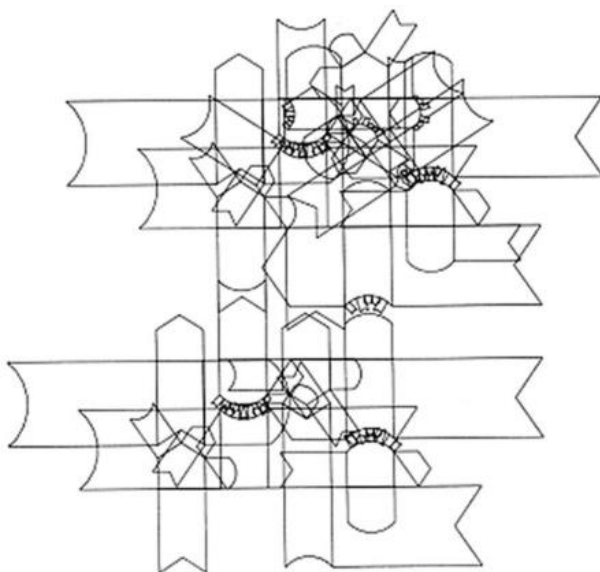

را ایجاد می‌کند. الگوی شاخه‌ای نیز که در فرم‌های غیر زنده (به عنوان نمونه در رودخانه) و زنده (به عنوان نمونه شاخه‌های درختان) دیده می‌شود، همین ویژگی حداقل انرژی و حداکثر کارایی را بیان می‌کند. از لحاظ شکلی مثلث با حداقل اجزاء حداکثر کارایی را دارد. مثلث شکلی ذاتاً پایدار است، بنابراین باید در طبیعت یافت شود و همینطور هم هست. شبکه مثلث‌ها الگویی سازمان‌دهنده است که در طبیعت مکرراً به چشم می‌خورد.

گرامرهای شکل می‌توانند همراه با طرح‌های زبانی باشند و بنابراین جملات حائز اهمیتی را توضیح و نشان دهند که ممکن است زبان‌های طراحی را تولید کنند. هرچند، همان طور که گرامرهای شکل، بر اساس مجموعه تعریف شده‌ای از قوانین هستند، آن‌ها به طور گسترده‌ای برای تولید طرح‌ها، نمودارها و نماهای کلی کف، استفاده شده‌اند. یک نوع جالبی از گرامرهای شکل، سیستم‌های تولیدی فراکتال است (Razin, Eran and Shlomo Hasson, 1994). بر اساس یک طرح، که توسط ریاضی‌دان آلمانی به نام وون کوخ، تدوین شد، یک پروسه فراکتال، متشکل از یک شکل اولیه (پایه) و یک یا چند مولد می‌باشد. از نقطه نظر عملی، مولد، یک قانون تولید است: هر بخش و هر قسمت خط از پایه، توسط شکل‌های مولد، جایگزین شده است. اجرا و پیاده‌سازی یک برنامه کامپیوتری تعاملی (فعل و انفعالی)، توسط YESSICS گزارش شده که به فراکتال برای تولید شدن در یک زمان یا در چندین افزایش، پس گشت، یا پیشرفت اجازه می‌دهد. همان طور که توسط YESSICS شرح داده شد:

- یک ساختمان، نوعاً باید مسئول و جوابگوی گوناگونی و تعدد فرایندهای مازاد بر احتیاج باشد.
- فرایند فراکتال باید، در صورت اجبار و لزوم، راهنمایی و هدایت بشود و تصفیه بشود. فرایند فراکتال باید توسط نیازمندی‌های سودمندگرای عاملیت‌های یک ساختمان، تغییر داده بشود.
- راهکار دیگری برای طرح تشریفاتی، تجزیه پذیری (مورفینگ) است. که شامل ۲ اصل مهم، درباره شکل معماری می‌شود: پایداری و تغییر. تجزیه‌پذیری (مورفینگ)، دقیقاً روش درست کردن شکل و ترکیب نیست چون که موضوع انتقال باید کامل بوده باشد (Tippett, J. 1993).

تصویر ۱. مطالعات روی فرایندهای فراکتال برای زیست‌شناسی (بوم‌شناسی) فرانکفورت توسط سی سیوس و پی ایسمن. در مورد «کاربست هندسه فراکتال در ساختار شهری» باید گفت که کاربست اول به منظور مطالعه شکل شهر با بهره‌گیری از طرح‌ها و اجسام رایانه‌ای است و کاربست دوم نیز با اندازه‌گیری ابعاد اشکال و اجسام در شهرهای موجود در بستر شبیه‌سازی به صورتی دینامیک و یکپارچه است. در این رویکرد می‌توان سیستم شهری (سردار و آبرامس، ۱۳۷۹) را از دو روش مورد کنکاش قرار داد:

۱. «ثابت نگهداشتن اندازه و تغییر مقیاس»؛
۲. «ثابت نگهداشتن مقیاس و تغییر اندازه».

کارهای «مایکل بتی» استاد تحلیل و برنامه‌ریزی فضایی دانشگاه لندن نشانگر این نکته است که روابط کلیدی میان ابعاد فراکتالی شهر باعث می‌شود، بتوان میان جمعیت و تراکم شهری از یک سو و ابعاد خطی یا فضایی از سوی دیگر، ارتباط یا نوعی هم بستگی پیدا کرد که دارای روابطی به «شکل نموی»^۱ یا «شکل انباشتی»^۲ است. در طول یک انتقال، فقط روابط تغییر می‌کنند. هیچ المان جدیدی نمی‌تواند معرفی یا حذف بشود و هیچ چیزی نمی‌تواند از صحنه کم یا اضافه بشود. هر چند، توهم حرکت، که اغلب به عنوان «موسیقی یخ زده» شرح داده شده، یک مقدار بالای مربوط به معماری دارد که توضیح و نشان می‌دهد که طراحان نیروها باید به آن به عنوان «حجم‌های نارسایی و شکست»، «سطوح فشرده شده»، «فضاهای رسوخ و رخنه کردن»، یا «سطوح بهم ریخته و آشفته»، استناد و رجوع کنند. یک کشف پیشگام از تجزیه‌پذیری در معماری توسط «ترزیدیس» گزارش شده. بر طبق نظر او، یک شکل اولیه A می‌تواند به یک شکل هدف B با به کار بردن هر تعداد از گام‌های فی مابین، تبدیل بشود. کل نقاط شکل A، به شکل B نگاهت شده‌اند و برعکس. علاوه بر این،

^۱ incremental

^۲ cumulative

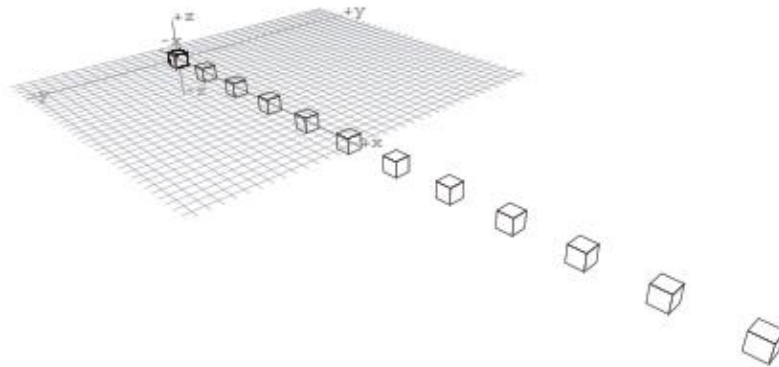
تبیین مدل برنامه‌نویسی الگوریتمی گرامرهای شکل و فرم‌یابی معماری بیوفیلی با تاکید بر ساختار فراکتال؛ ناصری و دیگران

زمانی که قوانین انتقال ایجاد شده اند، این انتقال می‌تواند شروع به برون‌یابی ماوراء هدفش کند. در مقابل، برای به صورت خودکار درآوردن طرح یا تقویت طرح، شکل بر اساس طرح، مزیت اجازه به کاوش در داخل حالت‌های مخصوص شکل معماری را دارد.

۳-۵ تبدیل پی‌درپی (ترتیبی)

با استفاده از حلقه‌ها، اشیاء هندسی بیومورفیک، و تبدیل‌ها ما می‌توانیم اشیاء را با ایجاد وزن (آهنگ موزون)، تکرار یا پیشروی و حرکت، آن‌ها را پشت سر هم و به ترتیب قرار بدهیم. برای مثال، کد زیر، ۱۲ مکعب از نیم واحد را تولید خواهد کرد و آن‌ها را در فاصله برابر ۲ واحد در مسیر x قرار داده شود:

```
for($x=0; $x<12; $x++){polyCube -w 0.5 -d 0.5 -h 0.5;
move ($x*2) 0 0;}
```


تصویر ۲. تکرار خطی؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

به همین ترتیب، کد زیر یک مجموعه از ۱۵ مکعب را تولید خواهد کرد، آن‌ها را در امتداد خط محور z مقیاس‌گذاری کنید (بسنجید)، آن‌ها را ۱ واحد مجزا حرکت دهید، و بطور پیش‌رونده‌ای آن‌ها را تا ۱۰ درجه در مسیر x بچرخانید:

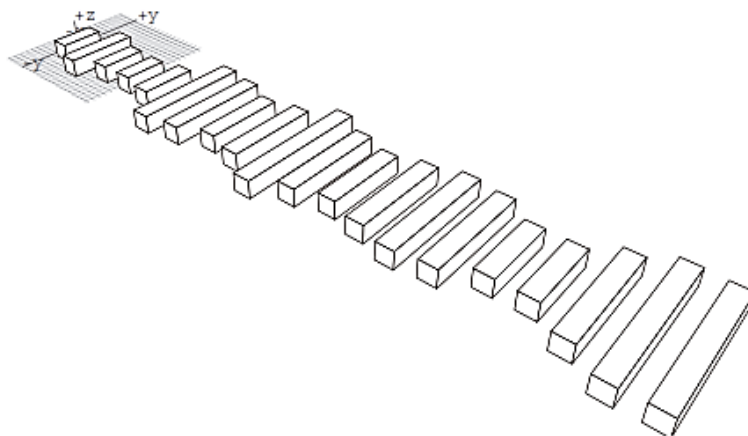
```
for($x=0; $x<15; $x++){polyCube -w 1 -d 1 -h 1;
move($x) 0 0;
scale 0.5 0.5 5;
rotate($x*10) 0 0;}
```

ما همچنین می‌توانیم یک حالت تصادفی را در فرایند، با اضافه کردن (یا کم کردن) یک مقدار و ارزش به صورت تصادفی تولید شده، معرفی شود. برای مثال، کد زیر، ۲۰ مکعب پشت سرهم را ایجاد خواهد کرد که ارتفاعش، تصادفی خواهد بود:

```
for($x=0; $x<15; $x++){$r=rand(-3, 3);
polyCube) -w 1 -d 1 -h(5+$r);
move($x*2) 0 0;}
```


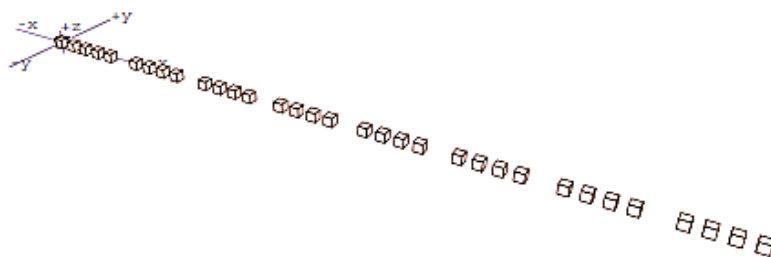
نشریه علمی بوطیقای
معماری، سال اول، شماره
سوم
(ویژه‌نامه اول)

تصویر ۳. تغییرات (نوسانات) مقیاس گذاری؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

عملیات باقی مانده (%) می‌تواند همچنین برای ایجاد تکرار در فواصل متغیر، استفاده بشود. چون که باقی مانده تقسیم هر عدد به یک مقسوم علیه، همیشه برابر صفر خواهد بود اگر مقسوم علیه، به درستی تقسیم شده باشد. ما می‌توانیم از این ویژگی برای ایجاد ریتم و آهنگ موزون، استفاده کنیم. برای مثال:

```
for($x=0; $x<40; $x++){if($x%5==0)continue;
polyCube -w 1 -d 1 -h 1;
move($x*2) 0 0;}
```


تصویر ۴. پیشروی فاصله دار (متناوب)؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

یکبار از روی هر ۵ مکعب، خواهد پرید. زیرا باقیمانده تقسیم x با ۵ برابر صفر است هر زمانی که x مضرب ۵ باشد. حلقه‌ها می‌توانند در یک مسیر و بلکه همچنین در ۲ یا ۳ مسیر واقع شوند (اتفاق بیفتند). برای مثال: کد زیر:

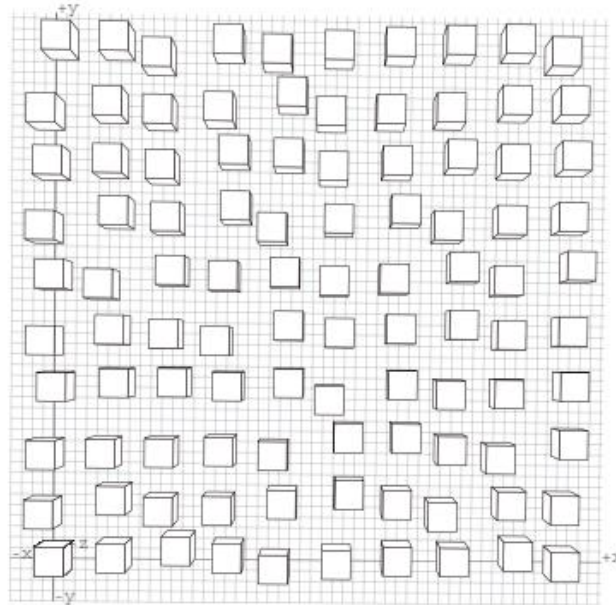
```
for($y=0; $y<10; $y++){for($x<10; $sx++)
{polyCube -w 1 -d 1 -h 1;
move($x*2) ($x*2) 0;}}
```

یک مجموعه از ردیف‌های مکعب را در مسیر x تولید خواهد کرد (همان‌طورکه در حلقه x داخلی دیدید) و سپس توالی‌هایی از ردیف‌ها را در مسیر y تولید خواهد کرد (همان‌طورکه در حلقه y خروجی دیدید).

تعیین مدل برنامه‌نویسی الگوریتمی گرامرهای شکل و فرم‌یابی معماری بیوفیلی با تاکید بر ساختار فراکتال؛ ناصری و دیگران

فرمان $\text{rand}(\$min, \$max)$ یک عدد تصادفی بین $\$min, \max را ایجاد خواهد کرد. برای مثال:
$$r = \text{rand}(-5, 5)$$

تصویر ۴. یک اختلال (آشفتگی) تصادفی از یک شبکه دو بعدی؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

مقدار حالت تصادفی (پیشامد) اضافه شده به یک طرح معمولی، می‌تواند برای ایجاد یک ترکیب متعادل از نظم و بی‌نظمی، به قدر کافی، دقیق باشد.

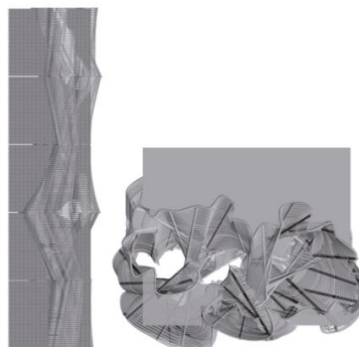
۳-۶ بایوس‌ها (سیستم اساسی ورودی و خروجی بایوس)

در زیست‌شناسی، یک انگل، یک ارگانیسم است که رشد می‌کند، تغذیه می‌کند و پناه گرفته و حفظ می‌شود درحالی‌که به هیچ چیزی برای بقاء مهمانش، کمک نمی‌کند. آن در بافت زنده یک ارگانیسم مهمان، زندگی می‌کند (به هزینه آن). تعامل زیستی بین مهمان و انگل، یک نوع همزیستی است که در آن دو (یا بیشتر) ارگانیسم از انواع مختلف، در نزدیک همدیگر زندگی می‌کنند که در آنجا (آن مجاورت)، یک عضو برای حفاظت از آن و یا کارهای دیگر زندگی‌اش، به عضو دیگر وابسته است. عضو وابسته (انگل)، از این رابطه سود می‌برد، در حالی‌که دیگری (مهمان)، از آن ضرر و زیان می‌بیند (Salingros N., 2003).

تصویر ۵. یک مکعب (مهمان) گرفته شده توسط انواع مختلف ساخت‌ها و آرایش‌های انگلی؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان. در شکل ۷ یک فراکتال بر اساس شکل جامد از یک پشته‌ای از مکعب‌های ایجادکننده یک فضای خالی، کم شده است. سطح مرزی، برای استخراج منحنی‌های ساخت استفاده شده که در آنجا به عنوان جزرها، مرئی و مشخص می‌شود.

تصویر ۶. ارتفاع و دید از بالا؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

یکی از تفاوت‌های اساسی تجزیه‌پذیری و تفکیک (همان‌طور که آن با تغییر شکل مقایسه می‌شود)، در دوگانگی هویت و ماهیتش است. تغییر شکل، به عنوان یک تغییر نسبت به یک حالت اولیه، فهمیده و درک شده است. به عنوان یک نقطه مرجع، یک طرح اولیه، نیاز به بر آورد درجه تغییر شکلش دارد. هرچند همان‌طور که در تغییر شکل، مقاومت و پایداری می‌کند، شکل به یک آستانه‌ای ماوراء جایی که آن غیر قابل تشخیص می‌شود، می‌رسد (بدین معنی است که رابطه آن با طرح و نمونه اولیه اساسی اش، غیر ممکن است). که آن یک حالت تجزیه‌پذیری و تفکیک نیست. این ویژگی وابسته به نیاکان، خیلی مهم است. به طوری که آن یک ابزاری از بیان تغییر در سر تا سر شکل خودش می‌شود. دوگانگی ماهیتش یک طرح ترکیبی بی‌نظیر و یگانگی طرح شکل ترکیبی است.

۴- بیان یافته‌های تحقیق

۴-۱- عملیات بولی

عملیات بولی هندسی برای مفصل صحبت کردن درباره حضور یا غیاب مواد اساسی و اصلی، استفاده شده‌اند. از لحاظ تئوری (نظری)، ۳ عملیات بولی وجود دارد: AND، OR و NOT که متناظر و

تبیین مدل برنامه‌نویسی الگوریتمی گرامرهای شکل و فرم‌یابی معماری بیوفیلی با تاکید بر ساختار فراکتال؛ ناصری و دیگران

مشابه با عملیات منطقی است. هر چند در زمینه اشیاء جامد، این عملیات، متناظر با اتحاد، اشتراک و اختلاف می‌باشند. در حالی که مینیمم عملوندها برای این عملیات، همیشه دو ترکیب یا کاربرد تکراری عملکردها هستند می‌تواند به شکل‌های پیچیده‌ای نتیجه بدهد.

تصویر ۷. نظم و حالت تصادفی؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

تصویر ۸. دورنما و چشم انداز به هم ریخته شده و آشفته؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

به طور سنتی، معماران، یک منطق پیشروی جمع شونده را در طول فرایند طرح، حفظ می‌کنند. بخاطر ماهیت و طبیعت ساختگی طرح، معماران به طور سنتی، از یک راهکار پایین به بالا استفاده می‌کنند که در آنجا المان‌ها و عناصر در داخل اشیاء، ساخته شده اند (بکار رفته اند) و اشیاء نیز در گروههایی برای تشکیل ساختارها، سیستم‌ها و ساختمان‌ها. برای مثال، لاکو و چرنیکوو و دیگر سازندگان، ترکیب اشکال را با استفاده از مفاهیم اساسی از ترکیبات سازنده ای مثل: ترکیب، جمع-آوری و موتاژ و نفوذ، یکپارچه سازی و کوپلینگ، بهم پیچیدن و غیره هم به صورت دینامیکی و هم استاتیکی این مفاهیم، از یک زبان طرح بولی تشکیل دادند که مزایای ادغام اشکال به یک روش آشنا به معماری (ساختار) را دارد. کد زیر، یک روش ساده را برای اتصال (اتحاد) چندین شیء و برای اختلاف یک شیء از چندین شیء ایجاد کننده سوراخ‌ها یا طاقچه‌ها (تورفتگی‌های دیوار)، نشان می‌دهد.

نشریه علمی بوطیقای
معماری، سال اول، شماره
سوم

(ویژه‌نامه اول)

```

8 } //for i
9
10
11 polyBoolOp -op 1 -name MyResult1 MyObject0 MyObject1; //union the first
two objects
12
13 for($next=2; $next <20; $next++){ // go for the rest
14     $obj_next = "MyObject" + $next; //define the next object
15     $previous = $next - 1;
16     $obj_previous = "MyResult" + $previous;
17     $result = "MyResult" + $next; //define the previous object
18     polyBoolOp -op 1 -name $result $obj_previous $obj_next; //union
the previous with the next
19 } // for next
20
21 rename MyResult19 MyResult0; //rename the object to start the difference
process
22
23 for ($i=0; $i<20; $i++) { //for 30 objects to be differences (i.e. holes)
24     //create a cylinder to be used for subtraction (difference)
25     polyCylinder -n ("MyCylinder" + $i) -h (rand(8,9)) -r (rand (.05,.1));
26     move (rand(-1,1)) (rand(-1,1)) (rand(-1,1)); //move anywhere within
the target body
27     //subtract (difference) the previous with the next
28     eval ("polyBoolOp -op 2 -n MyResult" + ($i +1) + "MyResult" +
$i + "MyCylinder" + $i);
29 }; //for i

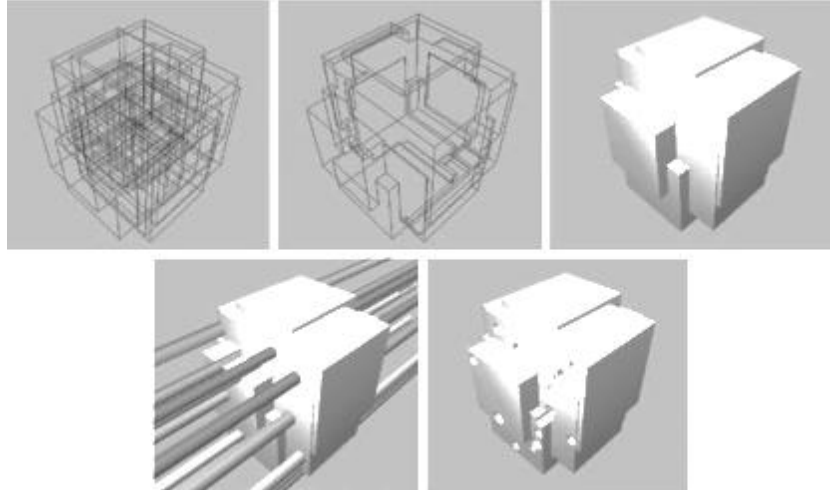
```


خط اول کد، از فرمان جستجو و پیگرد (SEED) استفاده می‌کند که یک ردیف از اعداد تصادفی را مقداردهی اولیه می‌کند. جمله و عبارت، انتخابی است و باید برای تولید دقیقاً همان اثر از ردیف‌ها و توالی‌های تصادفی، استفاده بشود. خط‌های ۳ و ۸ توصیف و شرح ایجاد ۲۰ مکعب از اشکال مختلف هستند که یکی، دیگری را همپوشانی می‌کند. در خط ۱۱ ما از ۲ شیء اول، اتحاد می‌گیریم (MyObject1 و MyObject0) و یک شیء ترکیبی به نام MyResult1 را ایجاد می‌کنیم. سپس ما از طریق بقیه اشیاء (۲ تا ۲۰)، برای اتحاد هر شیء با دیگری، حلقه می‌زنیم. در هر گام، ما یک شیء برابند (حاصل) به نام MyResult را ایجاد می‌کنیم که به عنوان شیء قبلی، استفاده شده است. در خط ۲۱، ما آخرین و تنها شیء در صحنه را که نتیجه اتحاد ترکیبی است را مجدداً نامگذاری می‌کنیم و ما آن را MyResult0 می‌نامیم. این شیء، به عنوان یک هدف برای عملیات اختلاف (تفاوت)، استفاده خواهد شد. ما ۲۰ بار حلقه می‌زنیم و سیلندرهای (استوانه‌های) طولانی ایجاد می‌کنیم و طوری آنها را پراکنده می‌سازیم که آنها بتوانند در سرتاسر شیء هدف MyResult0، نفوذ و رسوخ کنند. سپس ما هر سیلندر را از شیء هدف کم می‌کنیم و سپس از شیء ایجاد شده جدید برای تفریق از آن دوباره، استفاده می‌کنیم. نتایج این عملیات در شکل‌های ۱۰ و ۱۱ نشان داده شده‌اند. به‌همین ترتیب، یک مجموعه از کره‌ها می‌توانند از مکعب تفریق شوند

تبیین مدل برنامه‌نویسی الگوریتمی گرامرهای شکل و فرم‌یابی معماری بیوفیلی با تاکید بر ساختار فراکتال؛ ناصری و دیگران

یا یک مجموعه از مکعب‌ها می‌توانند از یک سیلندر (استوانه)، کم شوند. (تفریق شوند). مادامی که اشیاء اصلی، تفریق و بنابراین حذف شده اند، وجودشان بواسطه قالب و الگویی که نبودشان را منعکس می‌سازد، مرئی و قابل دید است. غایب بودن (نبودن)، حالت حضور نداشتن می‌باشد.

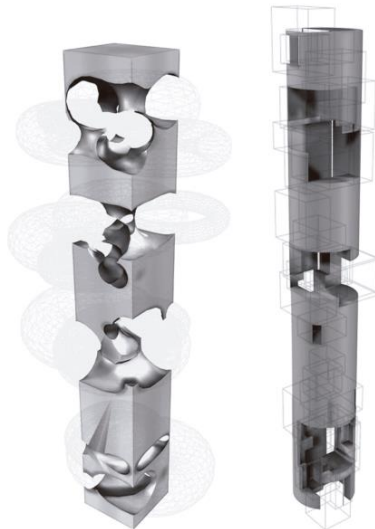
نشریه علمی بوطیقای
معماری، سال اول، شماره
سوم
(ویژه‌نامه اول)

۸۸

تصویر ۹ و ۱۰. اتصال چندین مکعب (بالا) و تفریق از چندین استوانه (پایین)؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

۲-۴ تحقیق و جستجوی تصادفی

یک تحقیق و جستجوی تصادفی در اینجا به عنوان یک تحقیق و جستجوی تصادفی در فضا، تعریف شده تا وقتی که به یک شرط معلوم و معینی بر بخورد. برای نمونه، جا دادن اسباب بازی‌ها در یک بازی قلم به طوری که هر اسباب بازی، دیگری را هم پوشانی نکند و آن‌ها در محدوده‌های بازی قلم، قرار داده شده باشند تا بتوانند با یک جستجوی تصادفی، مدنظر قرار بگیرند و آدرس دهی شوند. الگوریتم به صورت زیر کار می‌کند:

تصویر ۱۱. اشیاء تفریق (کم) شده بواسطه نبود و غیبتشان، هنوز موجودند؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

این الگوریتم می‌تواند از قرار دادن اشیاء در درون یک مکانی استفاده کند که در آنجا هیچ همپوشانی وجود ندارد (یا بعضی از ملاک‌های دیگر که ارضا و متقاعدکننده هستند). در کد زیر، یک مجموعه از ۱۰۰ مکعب در درون یک مساحت 10×10 ، قرار گرفته است. الگوریتم با یک حلقه بیرونی شروع می‌شود که در آنجا ۱۰۰ مکعب قرار گرفته اند. ابتدا، هر مکعب به صورت

پشت سر هم مانند:

MyCube0, MyCube1, MyCube2, و

غیره نامگذاری شده است. و

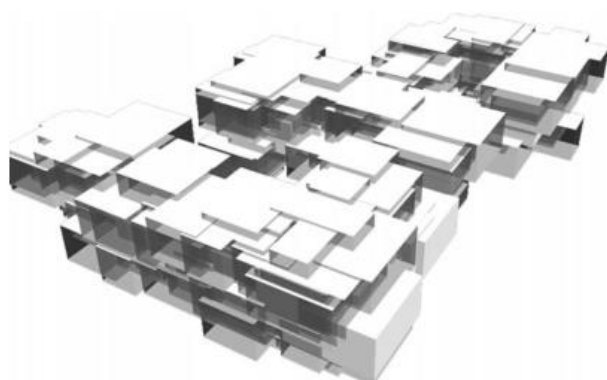
سپس ایجاد شده است (خطوط

۳ و ۴). یک رنج و دسته، مانند

۱۰ تعریف شده است و یک

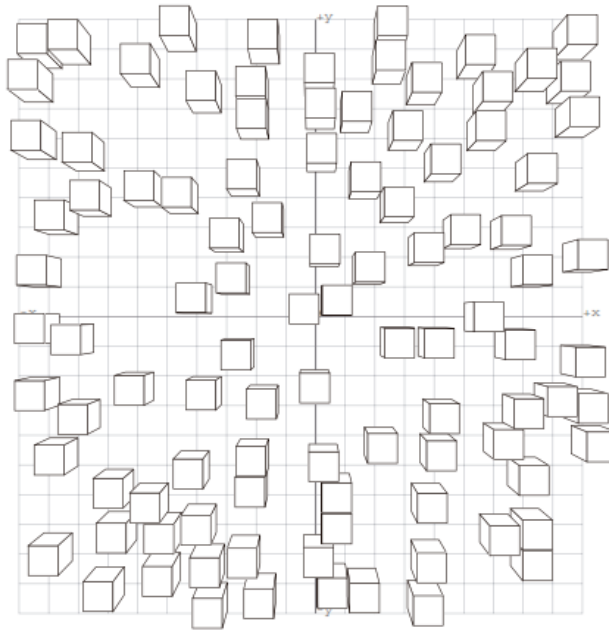
شمارشگر $\$SV$ که برای استفاده

آتی به منظور جلوگیری از

حلقه‌های نامحدود که در اینجا شیرایمی نامیده شده است، مقداردی اولیه شده است. سپس در خطوط ۹ و ۱۰، ما موقعیت‌های تصادفی و x و y را بین میزان‌های منفی و مثبت ایجاد می‌کنیم. چنانچه پرجم، غلط تنظیم بشود، بعدها برای تعیین این که آیا یک همپوشانی وجود دارد یا نه؟ استفاده خواهد شد. حالا ما نیاز به برگشت به حلقه بواسطه کل اشیائی داریم که قبلاً ایجاد شده اند. بنابراین ما نام هر مکعب قبلی را بدست می‌آوریم و از آن برای استخراج مقدار و ارزش انتقالی در هم x و هم y استفاده می‌کنیم و ما از آن برای تعیین فاصله بین قبلی و مورد نظر (نامزد)، استفاده می‌کنیم. به عبارت دیگر، با ارائه یک موقعیت تصادفی، ما نیاز به تعیین این داریم که آیا تثبیت موقعیت (موقعیت یابی) یک مکعب، هر یک از مکعب‌های قبلی را پوشش خواهد داد یا نه؟ البته، این الگوریتم می‌تواند برای اجازه به همپوشانی‌ها توسط نقض (برعکس کردن) منطق، اصلاح و تنظیم بشود. یا شرایط برای قرارگیری و جاسازی می‌تواند بقدری پیچیده بشود که آنها بتوانند شرایط ساختاری مختلف را متقاعد و جبران کنند (فضای عمومی، در معرض آفتاب بودن، پوشش منطقه‌ای).

تصویر ۱۲. توسعه چارچوب که از تحقیق تصادفی برای تعیین موقعیت واحدهای آن استفاده می‌کند؛ ماخذ: نگارندگان.

۳-۴ گرامرهای شکلی فراکتال‌ها

یک فراکتال، یک شیء هندسی تولیدشده توسط یک طرح تکراری در یک پروسه تکراری یا بازگشتی است. معمولاً شکل برآیند می‌تواند به قسمت‌هایی تقسیم بشود که هر یک مشابه با شکل اصلی است. گفته شده که فراکتال‌ها جزئیات نامحدودی را در خود دارند. بعضی از آن‌ها ساختار خود شباهتی دارند که در سطوح مختلف بزرگ نمائی، اتفاق می‌افتند. اصطلاح فراکتال در سال ۱۹۷۵ توسط بنویت ماندلبورت اختراع شد. کلمه *fractus* و *broken*، لاتین هستند. در یک فرآیند فراکتال، حداقل دو شکل وجود دارد: یک پایه و یک مولد. در هر تکرار، ژنراتور (مولد)، جایگزین هر بخش از شکل پایه می‌شود. از لحاظ تئوری، این فرآیند به صورت نامحدودی ادامه پیدا می‌کند. الگوریتم برای ایجاد فراکتال‌ها، متشکل از یک روش پایه است که یک شکل را بین دو نقطه، تجهیز و جاسازی می‌کند. فرآیند اتصال (سوارکردن)، شامل: سنجش، چرخش و انتقال مولد برای تجهیز بین دو نقطه از یک بخش پایه است. کد زیر، روش را نشان می‌دهد:


```

1 proc fit (vector $start, vector $end, vector $shape[]){
2
3     // make a curve out of the array points in shape[]
4     string $points = ""; //create an empty string
5     $point = $shape[0]; //get the first point
6
7     for($i=0; $i<size($shape); $i++){ //for all points of the shape
8         $point = $shape[$i]; //extract a point
9         $points += " -p " + $point; //add it to the string
10    }
11    eval("curve -d 1 " + $points); //create a curve out of the input points
12    //in $shape[]
13
14    //scale to fit
15    $temp_end = $end - $start; // move the points to the origin
16    float $mag = mag($temp_end); // get the magnitude of their length
17    float $mag = mag($point); // get the magnitude of the length of the
18    //base segment
19
20    float $scale_factor = $mag/$mag; //get the scaling factor
21    scale $scale_factor $scale_factor $scale_factor; // scale
22
23    //rotate to fit
24    float $angle = atan2d($temp_end.y,$temp_end.x); //atan2d gives the
25    //angle
26    rotate 0 0 $angle; // rotate //from the origin to a point
27
28    //move to fit
29    move ($start.x) ($start.y) ($start.z); // move back to the original location
30
31    refresh; //refresh the screen to see the replacement as it happens
32 } //procedure end

```


روش تجهیز کردن، به عنوان ورودی، یک نقطه به نام \$start را می‌گیرد و یک نقطه به نام \$end را و یک آرایه از نقاطی که تجهیز شدن شکل را تعریف می‌کند. هر نقطه در اینجا به عنوان یک بردار (حامل) تعریف شده است. یک حامل، یک نوع دیتا است که محتوی سه عدد شناور برای x، y و z می‌باشد که می‌تواند با استفاده از عملگر dot (نقطه) استخراج بشود. برای یک بردار (حامل) به نام \$start ما داریم: \$x=\$start.x; \$y=\$start.y; and \$z=\$start.z.

ابتدا ما یک ردیف خالی را برای پر شدن با نقاطی که در تعریف یک منحنی، خواهد آمد ایجاد می‌کنیم. در خط ۵، ما اولین نقطه از شکل ورودی را استخراج می‌کنیم (برای استفاده آتی در خط ۱۶). سپس ما از طریق کل نقاط شکل ورودی، حلقه تشکیل می‌دهیم و هر نقطه را استخراج می‌کنیم و آنها را در داخل متغیر \$point می‌ریزیم و هر نقطه را به ردیف \$point، می‌چسبانیم (خطوط ۸ و ۹). اندازه فرمان () در اینجا برای استخراج آرایه \$shape استفاده شده است. بعد از این که حلقه تشکیل شد، ما یک منحنی تک بعدی را ایجاد می‌کنیم. (چند خطی). این یک شکل ژنراتور (مولد) است که بین نقاط \$start و \$end، تجهیز و جاسازی خواهد شد. دوم، ما منحنی را برای تجهیز شدن بین دو نقطه می‌سنجیم. در خط ۱۴ ما شروع را از پایان کم کردیم. بنابراین برای تجهیز و متناسب شدن با اصلش، این فاصله را به (۰,۰,۰) رساندیم. سپس ما بزرگی شکاف بعلاوه

بزرگی طول منحنی را برای تجهیز کردن، بدست آوردیم. ما ۲ بزرگی (مقدار) مربوط به یک فاکتور را برای سنجش و اندازه‌گیری، به هم تقسیم کردیم. ما از آن فاکتور برای سنجش منحنی، استفاده

```

1  global proc fractal(){
2
3      vector $generator[]; //make an array for the generator
4      $generator = getPoints("curve1"); //populate the array with the curve1
      (generator) points
5      vector $base[]; //make an array for the base
6
7      string $list[];
8      $list = eval("ls -transforms \"curve*\""); //returns an array with the names of
      //all objects in the scene that match the
9      word "curve"
10
11     for($j = 1; $j<size($list); $j++){ //we start at 1 because 0 is the generator
12         $base_name = $list[$j];
13
14         $base = getPoints($base_name); //get the points

```

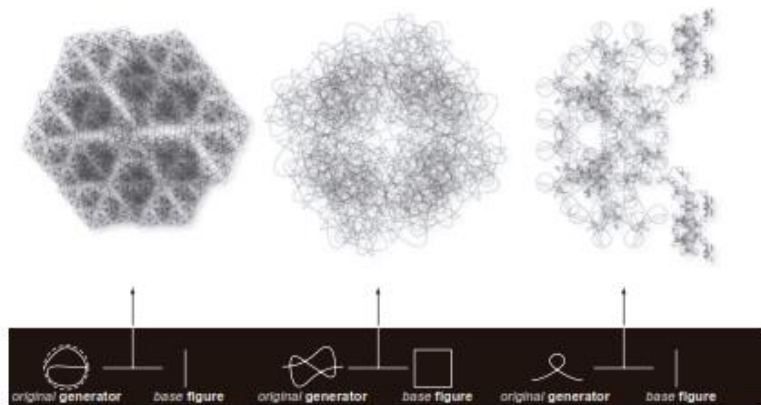
می‌کنیم. سپس ما
منحنی را با یک
زاویه‌ای چرخانیم.
این زاویه، در مسیر
نقطه انتهایی، هدف
گیری شده (قرار
دارد). فرمان
atan2d استناد و

نشریه علمی بوطیقای
معماری، سال اول، شماره
سوم
(ویژه‌نامه اول)

رجوع می‌کند به زاویه از اصل و مبدا به یک نقطه. در این حالت، نقطه، نقطه انتهایی \$temp end
را متعادل و جابجا می‌کند. در نهایت، ما نقطه را به موقعیت اصلی اش بر می‌گردانیم (فرمان
تجدید در اینجا به عنوان یک اثری استفاده شده که ما می‌توانیم جایگزینی اتفاق افتاده را ببینیم).
روش بعدی، روش اصلی است که در آنجا از عملیات فراکتال استفاده شده: (معرف و شنا سه
global به آن برای فراخوانده شدن از هر جایی و در هر زمانی اجازه می‌دهد). روش فراکتال با
تعریف دو آرایه اصلی شروع می‌شود: مولد و پایه که در آنجا نقاط با شکل مولد و پایه به ترتیب
ذخیره خواهند شد. در خط ۴، یک روش به نام getpoints که فراخوانی شده است، نقاط را از
یک شکل، استخراج خواهد کرد و آنها را در یک آرایه، قرار خواهد داد. (این روش، بعداً تعریف
خواهد شد). در این نقطه، ما فرض می‌کنیم که ما دو منحنی (تک بعدی) ایجاد کردیم که با نام
های فرضی و قراردادی curve1 (مولد) و curve2 (پایه)، نامگذاری شده اند. مهم است که مولد،
از مبدا شروع بشود و این که محور Y رو به بالا باشد. در خط ۸، ما از این فرمان برای استخراج کل
اشیاء در صحنه که انحاء را تطبیق می‌دهد استفاده می‌کنیم. این منحنی‌ها، با ژنراتور (مولد)،
جایگزین خواهند شد. بنابراین در خط ۱۱، ما در سرتاسر کل منحنی‌ها، بجز منحنی اول، حلقه
می‌زنیم (چون که اولی یک ژنراتور و مولد است). ما نامشان را استخراج می‌کنیم و آنها را در یک
آرایه‌ای به نام \$base قرار می‌دهیم. زمانی که ما در حال انجام این کار هستیم، ما شکل پایه را
حذف می‌کنیم. زیرا دیگر به آن احتیاجی نیست. سپس ما در سرتاسر کل نقاط هر بخش از شکل
پایه، حلقه می‌زنیم و آن را با مولد، جایگزین می‌کنیم (خط ۲۰). روش بعدی، نقاط یک منحنی
معلوم و معین را استخراج می‌کند و آنها را در داخل یک آرایه‌ای قرار می‌دهد که سپس آن به عنوان
یک آرایه از بردارها (حامل‌ها)، برگشت داده می‌شود. ابتدا، تعداد نقاط (محدوده‌ها)، نیاز به
استخراج شدن دارند. ما از فرمان getAttr برای استخراج تعداد محدوده‌ها (جفت‌ها) (خط ۴)

استفاده می‌کنیم. سپس ما در سرتا سر کل محدوده‌ها (جفت‌ها) برای استخراج موقعیت هر نقطه کنترلی، حلقه می‌زنیم. ما این مختصات را در داخل یک آرایه حامل (بردار) قرار می‌دهیم و آن را برگشت می‌زنیم. در زیر، چند مثال هستند که از فراکتال‌ها استفاده می‌کنند:

تصویر ۱۳. فراکتال‌ها با منحنی‌ها؛ ماخذ: ترسیم نگارندگان.

۵- نتیجه‌گیری و جمع‌بندی

اصطلاح الگوریتم اغلب به پیچیدگی، وابسته است؛ درحالی که هدف یا نتیجه یک الگوریتم ممکن است پیچیده باشد یا نباشد و خود استراتژی الگوریتمی، ضرورتاً از آن پیچیدگی تبعیت نمی‌کند. در علم ریاضی، یک تمرین معمولی این است که یک فرمول ساده، خروجی‌های بی‌نهایت پیچیده‌ای را تولید کند. برای نمونه، خود هرج و مرج و آشفتگی، مطالعه درباره این است که: چطور سیستم‌های ساده می‌توانند رفتار پیچیده‌ای را تولید کنند؟ در مثال‌های مقاله برای ایجاد ساختارهای پیچیده، معانی ساده‌ای بکار برده شده است و استراتژی‌های طرح بر اساس الگوریتم‌های تکراری و تصادفی انتخاب شده‌اند، درحالی‌که الگوریتم‌های جهانی و انتزاعی، درجات مختلفی از عدم قطعیت را در تشکیل ساختار نهایی‌شان نمایش می‌دهند. تکرار الگوریتم فرم‌یابی در معماری، یک فرایندی است که عملکرد یک فرم یا شکل آن فرم معماری یا خالص هندسی (مثلاً مربع یا دایره) در آنجا تکرار شده است. آن الگوریتم با اجرای همان مجموعه از دستورالعمل‌ها، احضار و به آن استناد شده (در یک تعداد زمان مشخص) تا موقعی که یک نتیجه بخصوصی در حوزه فرم‌یابی بیوفیلیک برخواسته از فرم‌های طبیعت یا (انگل‌واره‌ها) بدست بیاید. در معماری، تکرار به عنوان یک وسیله مرتب‌سازی (سفارش‌دهی) بکار رفته که طرح‌های تکراری را بواسطه برنامه‌نویسی الگوریتمی تولید می‌کند. چنین طرح‌هایی، وجود و حضور حرکت، تغییر یا پیشروی را به عنوان یک احساس و برداشت بصری در فرم‌یابی معماری پیشنهاد و ارائه می‌دهند. یک ساختار الگوریتمی مبهم، از زمینه‌ها و حوزه‌هایی برای ایجاد شفافیت، متفاوت از استواری‌اش در سازه بلکه انعطاف‌پذیری‌اش در فرم استفاده می‌کند و در همان زمان، توانایی برای پوشش درونی‌اش دارد (بواسطه تکرار چرخشی).

(*) اعلام عدم تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که در انجام این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافی برای ایشان وجود نداشته است. (تعارض منافع به حالتی گفته می‌شود که منافع شخصی مادی یا غیرمادی نویسنده یا نویسندگان با نتایج پژوهش در تعارض باشد و این موضوع بر روند انجام پژوهش یا اعلام صادقانه نتایج تأثیر بگذارد).

۶- منابع و ماخذ

- ۱- بتی، ادواردز (۱۳۸۷) طراحی با سمت راست مغز (خلأقیت) ترجمه عربعلی شروه، تهران، انتشارات مارلیک.
- ۲- بوویل، کارل (۱۳۸۶) هندسه فرکتال در معماری و طراحی. ترجمه فلاح و گنجویی، انتشارات دانشگاه شهید باهنر کرمان.
- ۳- خاک زند، مهدی و امیر احمد احمدی (۱۳۸۶) نگاهی اجمالی به رویکرد میان طبیعت و معماری، نشریه باغ نظر، شماره ۸.
- ۴- رضا سلطانی، منصوره (۱۳۷۹) نظریه‌ای در توسعه فرکتال بر معماری، معماری و فرهنگ، سال پنجم، شماره ۱۷.
- ۵- سالیگروس، نیکوس (۱۳۸۷) یک نظریه معماری، ترجمه سعید زرین‌مهر و زهیر متکی، تهران، مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری.
- ۶- سردار، ضیا الدین و ایوانا آبرامس (۱۳۷۹) آشوب: قدم اول، ترجمه آرام قریب، تهران، انتشارات شیرازه.
- ۷- کالینز، پیتر (۱۳۷۵) دگرگونی آرمانها در معماری مدرن، ترجمه حسن حسن پور، نشر قطره.
- ۸- مندلبروت، بنوا (۱۳۷۰) هندسه برخالها، توصیفگر طبیعت، ترجمه باقری، مجله دانشمند، شماره ۱۰.
- 9- Batty M., Longley P. 1994, *Fractal Cities*. London, Academic Press, 1994.
- 10- Debnath L. 2006. A brief historical introduction to fractals and fractal geometry. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, Vol. 37, No. 1, 2006, 29–50.
- 11- Lange, E., Hehl-Lange, S., Brewer, M.J., 2007. *Scenario-visualization for the assessment of perceived green space qualities at the urban-rural...* *Journal of Environmental Management*, doi: 10.1016/j.jenvman. 2007.01.061
- 12- Mollison, B. 1988. *Permaculture, a Designer's Manual*, Tagari Publications. Tyalgum, Australia.
- 13- Razin, Eran and Shlomo Hasson, 1994. *Urban-Rural Boundary Conflicts: the Reshaping of Israel's Rural Map*. *Journal of Rural Studies*, Vol. 10, No. I, pp. 47-59, 1994
- 14- Salingros N., 2003. *Connecting the Fractal City*, Keynote speech, 5th Biennial of towns and town planners in Europe, Barcelona, April 2003.
- 15- Sullivan, William C, Olin M. Anderson, Sarah Taylor Lovell. 2004. *Agricultural buffers at the rural-urban fringe: an examination of approval by farmers, residents, and academics in the Midwestern United States*. *Landscape and Urban Planning* 69 (2004) 299–313
- 16- Mandelbrot, Cécile and Pumain, Denise. 2007. *Fractals in urban geography : à theoretical outline and an empirical example*. *Fractales et géographie urbaine : aperçu théorique et application pratique*. article 307
- 17- Tippet, J. 1993, *Permaculture and Wholeness, the Nature of Order and our Order within Nature*. Department of Independent Studies. Lancaster University. Alan Holland.
- 18- Tippet, Joanne, 1994. *A Pattern Language of Sustainability Ecological design and Permaculture*. Department of Independent Studies. Lancaster University. Alan Holla

چکیده لاتین

پارمیس ناصری - دانشجو دکتری معماری، دانشکده هنر و معماری، واحد اهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آذربایجان شرقی، ایران.

عدنان دباغی - کارشناسی ارشد ناپیوسته مهندسی نرم افزار، دانشکده کامپیوتر، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

دکتر محمد شبانی - دکتری معماری، گروه هنر و معماری، استادیار دانشگاه پیام نور بیرجند، خراسان جنوبی، ایران.

Explaining the algorithmic programming model of form grammars and biomorphic architecture formation with emphasis on fractal structure

Abstract

Mandelbrot fractal geometry has the ability to describe a flow of details observed in natural forms. One of the main features that fractal geometry tells us about nature is that nature is not flat. On the other hand, in recent architectural discussions, the concepts of animal biology and "biomorphic" are often identified with architecture consisting of irregular shapes and curves. Biomorphic shape grammars can be accompanied by algorithmic language designs and thus explain and show important sentences that may be produced by architectural design languages of natural forms. The descriptive research method is an analysis that uses the data tools of documentary studies and CAD drawing method and Visual Basic 2 algorithm writing. The research findings show that although shape grammars are based on a defined set of rules, they have been widely used to produce biomorphic architectural plans, diagrams and morphological volume overviews. And an interesting type of shape grammars is fractal generative systems; According to a plan developed by the German mathematician von Koch, a fractal process consists of a primary form (base) and one or more generators.

Key words: *Algorithm, shape-finding grammar, biomorphic architecture, fractal structure.*

